

Hemliga resan gick till Polen:

Gammal historia och ny utveckling

Framåtskridandet. Polen moderniseras och har fått köpcentra. Medelåldern på parkeringens bilar är inte överdrivet hög, även om långtifrån alla polacker har råd med bil.

Glassigt. Jättelika glassar inhandlas i Karlskrona, som visade sig från sin somriga sida. Artikel författaren avslöjar denna dröm i västra.

Förut. Galjonsfigurer brukar aldrig vara män, men på Nya Marinmuseum i Karlskrona finns faktiskt en. Han håller dessutom den grymme fiendens huvud i handen.

Bestyckat. Märkliga vapen från segelfartygens tid kunde resenärerna se på Nya Marinmuseum i Karlskrona.

Solligt. Resans optaktsdag var alldeles strålände, men vädret höll sig inte fullt så fint hela helgen. Närmast kameran i Karlskrona syns Yvonne Olofsson, Värmamo och Markus Olofsson, Forsheda.

Repliker. Detta är inte ett forng, det är faktiskt en gata, Kungens gata i Gdansk gamla stad. De gamla handelshusen har byggts upp som i sitt ursprungliga skick från 50-talet och framåt, eftersom de blev illa åtgångna under kriget.

Sevärt. Drygt tusenåriga staden Gdansk i Polen renoverar ständigt på sin gamla stadsdel, som byggts upp efter krigets utredning eller gamla foton och skisser. Här syns mångspråkige guiden Wojciech Lygas berättelse för resenärerna på Hemliga resan.

En resa många hundra år tillbaka i tiden blev årets Hemliga resa i helgen, men den företogs till ett land som går framåt med stora steg – Polen. Tidsresan bakåt började redan i Karlskrona med besök på Nya Marinmuseum, fortsatte på andra sidan Östersjön vid en riddarborg från 1300-talet och övernattnings i drygt tusenåriga Gdansk. Samt besök på stadens första shoppingcenter!

Hemliga resan, som anordnas av Wiik:s Europaservice i Värnamo och Onsdagstidningen och Finnveden Fredag, brukar inte oväntat ge skäl till gissningar redan efter påstigning i bussen, och var bussen börjar plocka upp passagerare indikerar förstas riktningen för färden. Arrangörerna fick denna gång komma på många fantasifulla avledande svar, för Polen var tidiga förslag. Ju närmare Karlskrona bussen närmade sig, desto värre blev de avledande svaren.

Fredagens sommarvärme lockade ganska lätt in passagerarna till luftkonditioneringen igen efter fikapaus utanför Alvesta, och efter ett par tipstävlingar signerade Bild-Anders, kördes sällskapet in i Karlskrona, över en bro och ut på en holme full av militära rekvisita.

Marinmuseum

Det var Stumholmen och här ligger Nya Marinmuseum som öppnades härom året. "Gamla Marinmuseum" var från 1752 och från början en modellkammare och samlingarna hade nu fått luftiga ljusa lokaler i

modern musei-stil, belägna vid vattnet. Mängder av fakta staplades in i resenärernas medvetanden av kunniga guider, mest om tiden för segelfartygen. Då grundades staden och Sverige slogs till havs. Misstag från kommandot och elände under däck fick sig deltagarna till livs, jämte framgångar, uniformernas historik och även museets andravnings modernare skepp och utrustning.

De på Hemliga resan som varit i Polen, om så bara för några år sedan, såg att det händer mycket i landet nu. Koleldningen har minskat markant, hus och andra byggnader har fått färg och landet verkar inte alls så grått längre. (Och viadukten där svergebåten lägger till i Gdynia som stått ofärdig så länge att den börjat likna byggavfall av större mått är färdig – och målade i milda jordfärger!) Många moderna småbilar – även om långtifrån alla har råd med bil, berättade guiden – körde omkring och nu planeras motorvägar kors och tvärs genom landet.

Renoveringar

Första anhalten efter en kort sväng i Gdynia över sommarpromenadsområdet ut mot havet där kryssningsfartygen lägger till, blev riddarborgen i Malbork några mil inåt landet. På vägen kunde resenärerna se att samma förhållande råder som med bilarna; långtifrån alla har råd att renovera sina hus eller bygga nya. Många, många byggnader passerades som nog varit i desperat behov av uppräschning de senaste 25 åren. Dessa syntes både ute på landet och i de tre grannstäderna Gdynia, Gdansk och gamla kurorten Sopot vars hus ofta hade närmast fallfärdiga glasverandor och torn.

Malborks riddarborg är från 1300-talet och jättestor. Den tillhörde Tyska orden, som i religionens namn stakade ut makt och bland annat lyckades omvända prusserna, folkslaget som gav namn åt Prussen på båda sidor om den stora floden Wisla. Det vilda skogsfolket prusserna dog ut strax efteråt. Gustav Vasa var en av dem som besökte Malbork och hans vapen finns i en av salarna. I mindre trevliga ärenden var Gustav II Adolf ute. Han var en av alla dem som försökte erövra borgen och en av alla som misslyckades. Först under andra världskriget, när tyskarna förskansat sig här, blev den ordentligt illa tilltygad, men då hade den förlorat i betydelse några hundra år tidigare.

Tusenårigt

Gdansk firade tusenårsjubileum för några år sedan, men den gamla staden här är en ståtlig replik. Under kriget förstördes 80 procent av den och sedan 50-talet har återuppbyggnaden pågått. Gdansk ligger vid utloppet av Wisla som förbinder södra Polen med havet och en stad på en sådan plats blev givetvis intressant.

Utanför staden ligger numera, precis som i väst, ett stort köpcentrum. Här fanns inte turistkvarterens bärnstensmycken, det var kläd-, sport och matbutiker för invånarna på samma sätt som det brukar vara i köpcentra. Enda skillnaden var väl att plastkort inte fungerade så bra som det var tänkt. Även sådana man-kemang kommer nog snart att ha upphört och Polen som östland bli allt svårare att se.

TEXT YLVA LARSSON
FOTO BILD-ANDERS

Ointaglig. En mindre del av riddarborgen i Malbork, Polen. Borgen är från 1300-talet och det lyckades aldrig någon främmande makt att erövra den, däremot bombades den svårt under kriget.

Förborgat. Många borgvärdar hade den omåttliga riddarborgen i Malbork. Här syns den polska officiella guiden Magdalena Daniluk, som följande berättade till alla samlade, berättade något som ingen förstod, till den svenskspråkige guiden Wojciech Lygas översättning.